

Professor Kent Asp
Institutionen för journalistik och masskommunikation
Göteborgs universitet
2003-05-31

Koncession för en ny reklamfinansierad radiokanal i ett femte riksnät - Värdering av de sökandes programplaner

1. Uppdraget

Uppdraget består i att värdera ”sökernes planer i forhold til de kravene som skisseres i utlysningens dokumentets pkt 3.8 og 3.9.” De sökande skall ”vurderes med utgangspunkt i samme medtodikk” och ”andre forhold enn de er som er beskrevet i punktene 3.8 og 3.9 skal ikke vurderas”.

Värderingen skall innehålla en analys och utförlig beskrivning av hur de sökande uppfyller ”hvert enkelt vurderingskriterium som er angitt i utlysningens dokumentet”. Denna bedömning av de sökandes programplaner kommer att ingå som en del av departementets ”totalvurdering av søkerne”.

2. Utgångspunkter

Utvärderingsarbetet har lagts upp i två steg: (1) att med utgångspunkt ifrån utlysningstexten klargöra och fastställa de koncessionskrav som ställs på de sökandes programplaner och (2) att bedöma om och i vilken utsträckning de sökande uppfyller uppställda koncessionskrav. Ju större överensstämmelse är mellan uppställda krav och de programplaner som redovisas i de sökandes ansökningshandlingar, desto bättre uppfyller de sökande koncessionskraven.

Till grund för bedömningen om huruvida de sökande uppfyller ställda krav har jag valt att som utgångspunkt använda mig av de kriterier som angetts i utlysningens dokumentet där det sägs att ”departementet vid tildelingen av konsesjonen primært vil legge vekt på om søkerne har de *mest omfattande, varierte og forpliktende planene* for å oppfylle de programkrav som er omtalt i kunngjøringen”.

Vad som närmare skall avses med kravet ”mest omfattande” och ”mest varierte” är dock inte självklart. Helt kort vill jag dock ge min syn på saken.

Omfattning kan vid ett första påseende uppfattas som oproblematiskt. I de fall det avser antal programtimmar, antal inslag, procentandelar och liknande kvantitativa mått kan det vara ett bra mått på vad den sökande vill prioritera, lägga tonvikten vid eller mer allmänt vad som är radiokanalens programprofil. Men till en sådan kvantitativt inriktad beskrivning hör exempelvis också överväganden om programutbudet sänds på vad som kan räknas som radiomedietts prime-time, vad för slags programinnehåll det handlar om, journalistisk och ambition, hur resurskrävande produktionen är osv. Även en rent kvantitativ beskrivning innehåller alltså ett visst inslag av kvalitativ värdering.

Utvärderingskriterier som variation och bredd är centrala sett i public serviceperspektiv och de har också både ett kvantitativt och kvalitativt inslag. Programbredd kan exempelvis avse hur många bevakningsområden eller ämnesområden som täcks, men också hur många typer av program (programgenrer) som kan kanalen kan uppvisa. Detta kan också ges kvantitativa mått. Programvariation kan exempelvis syfta på vilken programbredd – hur många genrer - som en kanal erbjuder sina lyssnare under en bestämd tidsperiod, t ex under prime-time. Ju fler programgenrer per given tidsperiod, desto större variation i programutbudet.

Men även om innebörden i ”varierade” kan ges en kvantitativ beskrivning tillkommer också en kvalitativ värdering av innehåll och redaktionella ambitioner (med utgångspunkt ifrån de koncessionskrav som ställs) och kanske också en värdering av graden av förnyelse och journalistiskt nyskapande. Kanalens ambitioner att försöka uppnå en av public service kungstankar: att få lyssnare att ta del av sådana program som de tidigare inte visste att de ville ha är ett exempel på detta.

Även om värderingen utgår ifrån *omfattning* och *variation* som grundläggande bedömningskriterier kommer de just att användas som ”utgångspunkter” i det praktiska utvärderingsarbetet, eftersom beskrivningsunderlaget i många fall är bristfälligt och därför sällan är helt jämförbart.

Det tredje bedömningskriteriet ”mest förpliktene planene” har åtminstone två aspekter. Dels ”förpliktene” i betydelsen att den sökande förbinder sig, utfäster sig att uppfylla ett visst åtagande. Dels ”förpliktene” i betydelsen att den sökande har eller kan uppvisa sådana förutsättningar att den sökande med en rimlig grad av realism kan klara av sitt åtagande. En bedömning av realismen i programplanernas realism kan sägas ligga i uppdragets utkant, eftersom en sådan bedömning med nödvändighet innehåller ett visst inslag av värdering med utgångspunkt ifrån de sökandes kompetens, ekonomiska, marknadsmässiga och

personella förutsättningar. Denna senare aspekt av ”förpliktene” har jag valt att inte beröra i mitt utlåtande.

3. Koncessionskrav: Kanalkrav, nyhetskrav, kulturkrav

Det finns självfallet ingen av någon högre instans, för alla situationer och för alla tider given definition av public service. Begreppet är och har aldrig varit ett vetenskapligt eller juridiskt begrepp, utan ett kulturpolitiskt begrepp som under olika tider har haft olika innebörd.

Mot denna bakgrund ansluter de koncessionskrav som ställs i utlysningens dokumentets pkt 3.8 och pkt 3.9 i stort till sådana krav som i allmänhet och i andra sammanhang brukar ställas på public service-företag. I punkt 3.8 ställs vad som kan kallas *allmänna koncessionskrav* med utgångspunkt ifrån ”prinsippene for allmennkringkasting” och i punkt 3.9 ställs vad som kan kallas *särskilda koncessionskrav* vad gäller ”nyhets- og aktualitetssendingene” och ”kultursendingene”.

De uppställda koncessionskraven kan därför, enligt min mening, utvärderas på två nivåer. De allmänna koncessionskraven (pkt 3.8) handlar om krav som ställs på kanalen och kanalens utbud i sin helhet och de särskilda koncessionskraven (pkt 3.9) handlar om krav som ställs på programutbudet inom områdena nyheter och kultur.

I det följande kallar jag dessa krav för: (I) *Kanalkrav*, (II) *Nyhetskrav* och (III) *Kulturkrav*.

Med utgångspunkt ifrån utlysningens dokumentet kan, enligt min uppfattning sammantaget 13 olika koncessionskrav urskiljas.

I Allmänna kanalkrav

1. En kanal med nyhetsprofil och kulturprofil
2. En kanal med innehållslig och genremässig bredd
3. En kanal med program och musik för både breda och smala lyssnargrupper
4. En kanal med analytiska, kritiska och fördjupande perspektiv
5. En kanal som bidrar till att stärka norskt språk, identitet och kultur samt norsk musik

II Särskilda nyhetskrav

1. En kanal med egenproducerade nyhets- och aktualitetssändningar
2. En kanal med norska och internationella nyheter
3. En kanal med en analytisk, kritisk och fördjupande nyhetsbevakning
4. En kanal med nyheter på samiska

III Särskilda kulturkrav

1. En kanal med tydlig kulturprofil
2. En kanal som bevakar och speglar mångfalden i norskt och internationellt kulturliv
3. En kanal med bredd och variation i bevakningen av olika kulturgener
4. En kanal med analytiska, kritiska och fördjupande perspektiv i bevakningen av olika kulturgener

I det följande redovisas i tur och ordning en beskrivning och analys om och i vilken utsträckning de båda två sökandena *Nye P4* och *Kanal 5* uppfyller de 13 uppställda koncessionskraven. För varje uppställt krav redovisas också den slutsats jag kommer fram till.

Efter denna genomgång görs avslutningsvis en sammanfattande bedömning om och i vilken utsträckning de två sökande enligt min bedömning uppfyller de uppställda koncessionskraven.

4. Beskrivning och analys av de sökandes programplaner

I Allmänna kanalkrav

Kanalkrav 1: En public service-kanal med nyhetsprofil och kulturprofil
Kravet tar fasta på det som allmänt sägs i inledningen av utlysningsdokumentets pkt 3.8 att "kanalens sändingar skal vare basert på prinsippene for allmennkringkasting, med egenproduserte nyhets-og aktualitetssendinger og med tydelig kulturprofil". Kraven kan ses som grundkrav för koncessionen.

Koncessionens grundkrav handlar om att de sökandes programplaner skall bygga på public service-principer och att de sökande i sina programplaner uppvisar ett tillräckligt omfattande och ett tillräckligt varierat utbud inom både nyhetsområdet och kulturområdet.

Både *Nye P4:s* och *Kanal 5:s* programplaner baserar sig på grundläggande public service-principer. Om och i vilken utsträckning dessa uppfylls för utbudet i sin helhet behandlas nedan (Kanalkrav 2 - 5).

Av ansökningshandlingarna är det svårt att få en precis och jämförbar uppskattning av hur programutbudet ser ut i sin helhet. Det står klart att det i båda fallen handlar 24-timmarssändningar, men hur programtiden fördelar sig på

huvudkategorierna nyheter, kultur, annat programstoff och musik framgår inte direkt av programplanerna. Men utgår vi ifrån de uppgifter som finns och gör vissa översiktsberäkningar framgår det att *Nye P4* anger ett ”förpliktande” programutbud (omräknat i programtimmar/vecka) på ca 85 tim/vecka (inkl musikinslag för flertalet angivna programkategorier) och *Kanal 5* ca 65 tim/vecka (framgår ej om angivna programkategorier innehåller musikinslag). Detta innebär att en större del av veckans 168 timmar, exempelvis nätterna, inte är tablålagt/består av musik.

Det bör påpekas att avsikten med den följande beskrivningen inte går ut på att fastställa det exakta antalet timmar, uppgifterna från de sökande inte alltid är helt jämförbara. Min avsikt är enbart att inledningsvis få en översiktligt bild av kanalernas programprofiler en genomsnittsvecka.

Av *Nye P4:s* förpliktande programutbud kan ca 11 tim/vecka resp 16 tim/vecka beräknas som renodlade nyhetsprogram respektive renodlade kulturprogram. Motsvarande siffror för *Kanal 5* är ca 14 resp 22 tim/vecka.

Barn- och ungdomsprogrammen uppgår för *Nye P4* till ca 19tim/vecka och för *Kanal 5* till ca 11/vecka, program för etniska minoriteter och på samiska till ca 2 resp ca 4 tim/vecka, faktainriktade program om natur&vetenskap till ca 1 resp 1 (eller 3 tim/vecka, olika uppgifter anges) och religion&filosofi till ca 10 resp. ca 6 tim/vecka.

Nye P4:s utbud av sport&idrott planeras uppgå till ca 7 tim/vecka, medan *Kanal 5* inte anger några planer på någon sportbevakning (dock sänds sportnyheter inom ramen för ordinarie nyhetsbevakning). Inom huvudområdena nyheter och kultur och inom andra huvudkategorier anger både *Nye P4* och *Kanal 5* en rad olika ämnesområden och programgenrer.

Slutsats kanalkrav 1: Enligt min bedömning uppfyller *Nye P4:s* och *Kanal 5:s* programplaner koncessionens grundkrav. Båda radiokanalerna kan karaktäriseras som public service-kanaler med nyhetsprofil och kulturprofil.

Kanalkrav 2: En kanal med innehållslig och genrémässig bredd
Kravet tar fasta på det som sägs i utlysningensdokumentet pkt 3.8 ”tematisk og sjangermessig bredde, både hva gjelder sammensetningen av programkategorier og innenfor den enkelte programkategori”.

Bredd och variation i programutbudet är en av huvudprinciperna bakom public service. I detta fall avser kravet primärt den innehållsliga och genrémässiga

bredden i kanalens programutbud i sin helhet – både vad gäller olika programkategorier och inom olika programkategorier.

Ett sätt att pröva den ämnesmässiga och genrémässiga bredden i programutbudet är att ta sin utgångspunkt i vad som kan antas vara möjliga eller tänkbara ”radioämnen” och ”radiogenrer” och utifrån denna tänkta eller teoretiska uppsättning fastställa vilka som faktiskt finns med i de programplaner som redovisas. Ju fler programområden och ju fler programgenrer som programplanerna innehåller, desto större bredd uppvisar programutbudet.

Det är inte kristallklart vad som skiljer innehåll (ämnen) och form (genrer) men när det gäller olika programområden (sett i ett radioperspektiv) kan exempelvis följande områden urskiljas: nyheter (inrikes, utrikes, lokala, regionala), samhällsprogram, faktaprogram inom olika ämnesområden (ekonomi, samlevnad, vetenskap, religion, filosofi, arbetsmarknad m fl), vardagsfaktaprogram (resor, mode, hem&fritid), konsument- och servicejournalistik, frågesport, radiodrama, musik, sport, naturprogram m.fl. Och när det gäller olika genrer kan följande urskiljas: telegramnyheter, reportage, analys, kommentar, magasin, dokumentärer, grävande journalistik, barn&ungdomsprogram, trafik- eller bilradio, topplistor, önskeprogram, kåserier, intervjuporträtt, utfrågningar, debatt, humor&satir m fl.

Ansökningshandlingarna tillåter inte en fullständig och helt jämförbar kvantitativ beskrivning av vilka områden och vilka genrer som täcks av de båda sökandena. Men en systematisk genomgång av programplanerna visar att *Nye P4* – sett till utbudet i sin helhet - täcker fler ämnen och använder sig av fler programgenrer än vad *Kanal 5* gör.

Kanal 5 tar (vad jag kan finna) exempelvis inte upp konsument- och servicejournalistik, satir&humor, trafikradio och sport&idrott. I en del fall är avsaknaden av innehåll och genrer ett medvetet val av programpolicy (exv sport) bl a därför att den typen av programutbud enligt *Kanal 5* redan tillgodoses av existerande radiokanaler. Det finns också exempel på programtyper som saknas hos *Nye P4* men finns hos *Kanal 5*, exempelvis nyheter direkt riktade till barn och ungdom.

Slutsats kanalkrav 2: *Nye P4* och *Kanal 5* har båda i sina programplaner ett brett utbud av olika ämnesområden och programgenrer och kan därför enligt min bedömning anses uppfylla de krav som ämnesmässigt och genrémässigt ställs på programutbudet. Jag finner dock att *Nye P4* i sina programplaner kan uppvisa ett bredare programutbud än *Kanal 5* både vad gäller ämnesområden och programgenrer.

Kanalkrav 3: En kanal med program och musik för både breda och smala lyssnargrupper

Kravet tar fasta på det som sägs i utlysningsdokumentet pkt 3.8 "at sendeflaten skal inneholde programmer og musikk for både brede og smale lyttergrupper". Till detta krav har jag även fört det som sägs i slutet av pkt 3.9, "Departementet vil også vektlegge i hvilken grad sendingene har ulike aldersgrupper som mål".

Att programutbudet skall vända sig både till breda och smala publikgrupper kan också sägas vara en av public service grundprinciper. I vilken utsträckning så kan anses vara fallet kan enligt min mening utläsas ur programplanerna på två olika sätt. Dels direkt, genom att den sökande i sina programplaner själv anger olika målgrupper för de olika programmen. Dels indirekt, genom att olika programområden och programgenrer i sig vänder sig till olika målgrupper, exempelvis barnprogram.

I principerna för public service brukar traditionellt olika publikgrupper urskiljas med särskilda krav och behov och som inte den kommersiella marknaden tillgodoser på ett tillfredställande sätt. Det gäller barn och ungdom och det gäller språkliga- och etniska minoriteter. I senare tid har även äldre publikgruppers behov och intressen uppmärksamats. I TV-sammanhang aktualiseras även olika grupper med funktionshinder, t ex hörselskadade (som kräver öppen eller dold textning eller teckentolkning).

Ser vi först till dessa särskilda publikgrupper kan både *Nye P4* och *Kanal 5* (sett i ett radioperspektiv) uppvisa ett betydande programutbud av barn- och ungdomsprogram. *Kanal 5* satsar mer på barnprogram, inklusive musik särskilt riktad till barn. De planerar även för särskilda nyhetsprogram för barn och ungdomar. *Nye P4:s* programplaner innehåller ett större utbud av ungdomsprogram.

Nye P4 uppvisar ett mer varierat utbud av barn och ungdomsprogram. Det gäller särskilt program som riktar sig till ungdom och tar upp "ungdomsproblem", sex och samlevnad och mobbing. Det mer varierade ungdomsutbudet i *Nye P4* kan dock säkert till en del förklaras av att *Kanal 5* inte redovisar lika detaljerade programplaner. Men såsom planerna faktiskt finns redovisade i ansökningshandlingarna uppvisar *Nye P4* ett mer varierat barn- och ungdomsutbud.

När det gäller flerkulturella program, program riktade till etniska minoriteter eller program som tar upp etniska frågor finns inte tillräckligt underlag för att fullt ut göra en jämförelse mellan de två sökande. *Kanal 5* har planer på ett mer omfattande programutbud och har inlett dialoger med enskilda personer och

organisationer och avser att genomföra en lyssnarundersökning med olika minoritetsgrupper. *Nye P4*:s planer är mer konkreta och innehåller mer programuppgifter, bl a om ett redan existerande program (*Zebra*).

Underlaget är också begränsat när det gäller program särskilt riktade till äldre, men både *Nye P4* och *Kanal 5* anger planer på program särskilt riktade till äldre. Det gäller även kvinnor. Det är därför knappast meningsfullt att i dessa avseenden (minoriteter, äldre, kvinnor) sätta den ena kanalen före den andra varken när det gäller utbudets omfattning eller variation.

Ser vi sedan till programplanernas innehåll av både smala och breda samhällsprogram, smala och breda kulturprogram, smala och breda faktaprogram (inom olika ämnesområden) och smala (jazz, folkmusik, klassisk, religiös musik) och breda musikprogram (populärmusik) och program som riktar sig till särskilda publikintressen som sportprogram, trafikprogram och religiösa program visar en systematisk genomgång att både *Nye P4* och *Kanal 5* har ett programutbud som både riktar sig till smala och breda lyssnargrupper.

Det finns dock en klar skillnad mellan *Nye P4* och *Kanal 5* på så sätt att *Nye P4* i sina programplaner lägger större tonvikt vid breda publikgrupper, medan *Kanal 5* lägger större tonvikt vid smala publikgrupper. *Kanal 5* väljer exempelvis avsiktligt bort programutbud med ett brett publikintresse som sport och bilradio (eftersom man menar att den typen av utbud redan tillhandahålls av andra radiokanaler), medan *Nye P4* inte, som *Kanal 5*, har program som särskilt vänder sig till kristna grupper.

Slutsats kanalkrav 3: *Nye P4* och *Kanal 5* uppfyller kravet på att vara kanaler med program och musik för både smala och breda lyssnargrupper. Det finns dock en tydlig skillnad mellan de sökande i så måtto att *Nye P4* i högre grad riktar sina programutbud och sin musik till breda lyssnargrupper, medan *Kanal 5* i högre grad riktar sina program och sin musik till smala lyssnargrupper.

Kanalkrav 4: En kanal med analytiska, kritiska och fördjupande perspektiv
Kravet tar fasta på det som sägs i utlysningensdokumentet pkt 3.8 att sändningarna skall ha ”analytiske, kritiske og fordypende perspektiv”

Detta krav kan som här ställas på kanalens utbud i sin helhet, men aktualiseras främst när det gäller de särskilda krav som ställs på nyhets- och aktualitetsprogrammen (Nyhetskrav 3) och kulturbevakningen (Kulturkrav 4). Krav på programplaner med analytiska, kritiska och fördjupande perspektiv kommer därför även att tas upp i dessa sammanhang.

Ser vi programutbudet i sin helhet förekommer hos båda sökande mål, visioner och uttalanden om att ett analytiskt, kritiskt och fördjupande perspektiv i programutbudet är centralt. Båda särskiljer också i sina programplaner program med analyserande och fördjupande program. Uppgifterna från de sökande är dock inte helt jämförbara vad gäller omfattning och det är därför på ett allmänt plan inte meningsfullt att framhålla den ena sökande framför den andre.

Slutsats kanalkrav 4: *Nye P4* och *Kanal 5* kan enligt min mening i sina programplaner anses uppfylla grundkravet på ett programutbud med ett analyserande, kritiskt och fördjupande perspektiv.

Kanalkrav 5: En kanal som bidrar till att stärka norskt språk, identitet och kultur samt norsk musikk

Kravet tar fasta på det som sägs i utlysningens dokumentet pkt 3.8 "at sendingene skal bidra til å styrke norsk språk, identitet og kultur". Till detta krav har jag även fört det som sägs i pkt 3.9 om att departementet kommer att värdera planerna med utgångspunkt från "andel norsk musikk, herunder andel norskprodusert og –språklig musikk i ulike sjangre" och det som i slutet av pkt 3.9 sägs om att "planer for en variert bruk av norske målformer og dialekter i sendingene vil også bli vektlagt".

Att värna språk och nationellt kulturarv är centrala public service-värden, som med tiden kommit att bli allt mer centralt allteftersom medielandskapet i ökande utsträckning domineras av kommersiellt starka, globalt verkande medieföretag.

I detta sammanhang brukar andelen inhemsk produktion och andelen program och andelen musik på det egna språket vara vanliga kvantitativa mått på hur väl public service-företagen lyckas uppfylla detta värde. Vid sidan av detta bedömningskriterium kan också läggas ett bedömningskriterium som tar fasta på i vilken utsträckning programutbudet bevakar och speglar landet i sin helhet – i detta fall både vad gäller olika landsändar, olika målformer och dialekter.

När det gäller andelen inhemsk produktion kommer (vad jag kan finna) i princip allt planerat programutbud att vara norskproducerat. *Nye P4* anger att 95 procent antingen kommer att utgöras av egenproduktion eller produktion utlagd på norska produktionsföretag. *Kanal 5* anger ingen uppgift men av programplanerna framgår att *Kanal 5* i dethär avseendet inte kommer att skilja sig från *Nye P4*.

Eftersom det handlar om radio kommer i princip alla verbala inslag vara på norska språket. *Nye P4* anger att de som mål har att 30 procent av de verbala inslagen kommer att vara på bokmål och att ett brett utbud av norske dialekter

kommer att brukas, bl a i nyhetssändningarna. *Nye P4* anger också att de i sitt rekryteringsarbete aktivt kommer att arbeta för en bred representation av norska dialekter bland sina medarbetare.

Några liknande utfästelser kan jag inte finna i *Kanal 5:s* programplaner, men kanalen anger att man kommer att lägga stor vikt vid det norska språket och att nyhetsjournalisterna ”skal ha en korrekt og sikker språkföring” och att ”ikke tillate ungdommelige sosiolekter” annat än i naturliga sammanhang. *Nye P4* utlovar andelen norsk musik till minst 35 procent och erbjuder minst en norskspråkig låt varje timma. *Kanal 5* förbinder sig att spela minst 50 procent norsk musik och *Kanal 5:s* ambitioner är att vara den norska radiokanal som har det bredaste och mest varierande musikutbudet inom alla genrer och skilja sig klart från dagens kommersiella radiokanaler. Båda kanalerna utlovar också att de kommer att verka för att stimulera norskt musikliv.

Kvantitativt sett utlovar *Kanal 5* en större andel norsk musik än *Nye P4*. *Kanal 5* har visserligen gjort omfattande lyssnarundersökningar om publikens musiksmaker, men de konkreta programplanerna är mer oprecisa och utmärks av mindre variation och bredd än *Nye P4:s* programplaner.

Det andra huvudkriteriet för en bedömning av hur kanalen bidrar till att stärka norsk identitet och norsk kultur handlar om hur väl förankrad och hur väl kanalen bevakar och speglar landet i sin helhet.

I en nationell radiokanal utgör den allmänna dagliga nyhetsbevakningen det främsta instrumentet för att bevaka och spegla vad som händer i landet. Här avgör professionella nyhetsvärderingar (på gott och ont) och vi kan anta att de båda kanalerna i detta avseende i stort kommer att fungera på samma sätt.

Men hur väl olika landsdelar kommer att speglas avgörs också av radiokanalens uppbyggnad och hur dess nyhets- och kulturbevakning är organiserad.

Nye P4 har förutom sina ordinarie nyhetssändningar, där inslag från olika landsdelar ingår, även en daglig fast regional nyhetssändning. Nyhetsjournalister finns i Lillehammer (huvudredaktion), Oslo, Kristiansand, Bergen, Trondheim, Tromsö och Kautokeino. Dessutom finns samarbete med olika lokalradiostationer i Nordnorge. Till detta kommer en mobil radiostudio.

Kanal 5:s huvudkontor skall ligga i Tromsö, men i kanalens programplaner ingår inte (vid sidan av de ordinarie dagliga nyhetssändningarna) någon fast daglig regional nyhetssändning. *Kanal 5* har dock upparbetat ett resursnätverk och inlett samarbete med lokalaviser och lokalradiostationer där syftet är att detta samarbete både skall ge upphov till programidéer och leverans av

programstoff till *Kanal 5*. I programplanerna kommer detta till uttryck i ”Landet runt” – Hva skriver norske aviser om i dag?” och ”För kl 9” Reportasjer från hele landet”.

Slutsats kanalkrav 5: *Nye P4* och *Kanal 5* utlovar båda i sina planer ett programbud som bidrar till att stärka det norska språket, den norska musiken och mer allmänt den norska kulturen. *Kanal 5:s* programplaner är mer kvantitativt omfattande, men oprecisa vad gäller programinnehåll och programgenrer, medan *Nye P4:s* programplaner inte är lika kvantitativt omfattande, men är mer varierande, precisa och konkreta.

Jag finner att *Nye P4* och *Kanal 5* i sina programplaner uppfyller kraven på att bidra till att stärka norskt språk, musik och kultur, men vid en samlad bedömning kan *Nye P4* genom sin större variation och konkretion ställas något före *Kanal 5*.

II Särskilda nyhetskrav

Nyhetskrav 1: En kanal med egenproducerade nyhets- och aktualitetssändningar

Kravet tar fasta på det som sägs i utlysningsdokumentets inledning till Pkt 3.8 att kanalen skall innehålla ”egenproducerade nyhets- och aktualitetssändningar”. Kravet kan ses ett grundkrav när det gäller kanalens nyhetsuppdrag.

Bedömningen av de sökandens programplaner när det gäller nyhetsuppdraget handlar dels om kravet på att nyheterna skall vara egenproducerade, dels en värdering av nyhets- och aktualitetssändningarnas omfattning, variation och bredd.

Nye P4:s nyhetsverksamhet bygger på en redande existerande huvudredaktion i Lillehammer med nyhetsjournalister och andra medarbetare spridda på olika platser i Norge och i ett antal utländska nyhetscentra (se även Nyhetskrav 2). Kanalen planerar att ha 25 dagliga nyhetssändningar varav två längre sändningar med analyser och kommentarer (morgon, mitt på dagen) samt en regional nyhetssändning. Sändning sker varje timma, på prime-time varje halvtimme. Nyheter sänds alla dagar i veckan. Nyhetsjournalister finns förutom på huvudredaktionen i Lillehammer på sex orter i landet (se även Kanalkrav 5). Vidare skall kanalen ha ett dagligt aktualitetsprogram (*Sydden Tretti*), ett inrikesmagasin (*UKA*) och ett utrikesmagasin (*Agenda*) i veckan samt ett dagligt lyssnarbaserat debattprogram. Till detta kommer dagliga sportnyheter.

Kanal 5:s nyhetsplaner bygger på en huvudredaktion placerad i Tromsø, med en (räknat i antal nyhetsjournalister) ungefär lika stor redaktion i Oslo. *Kanal 5* har

ingått ett förpliktigande samarbete med Avisens nyhetsbyrå (ANB) och har även ett samarbete med Nordlys och Bergensavisen och planerar bindande samarbetsavtal med andra lokala tidningar och lokalradiostationer. Kanalen planerar att vardagar mellan kl 6-20 ha fasta nyhetssändningar varje timme (inte enbart telegram utan även kommentarer och intervjuer), alla vardagar tre längre nyhetsprogram (minst 10 minuter) kl 7, 8 och 17, inga fasta regionala nyheter, men fasta inslag från lokalaviser och lokalradiostationer (se även Kanalkrav 5). Inga nyhetssändningar på lördag-söndag. Vidare ett dagligt aktualitetsblock kallat *Nyhetsstimmen* (mellan kl 17-18) och utrikesmagasinet *Du store verden* ("reporta-sjer, kommentarer og kåserier fra medarbeidere i utlandet") samt ett dagligt lyssnarbaserat debattprogram (*Si Di mening*).

Egenproducerade nyheter är basen i båda kanalernas nyhetsarbete. Men det finns en väsentlig skillnad. *Nye P4* bygger i huvudsak på en egen uppbyggd organisation där nyhetsredaktionen har en mycket stark ställning i kanalens organisation, medan *Kanal 5:s* planerade verksamhet till stor del bygger på samarbete med andra nyhetsorganisationer och där nyhetsredaktionen inte intar en lika stark ställning i kanalens organisationsplan. I denna mening står inte *Kanal 5* lika starkt när det gäller egenproducerade nyheter som *Nye P4*.

Slutsats nyhetskrav 1: *Nye P4* och *Kanal 5* uppfyller de grundkrav som ställs på dem när det gäller nyhets- och aktualitetssändningar. Enligt min bedömning uppfyller dock *Nye P4* bättre än *Kanal 5* kravet på egenproducerade nyhets- och aktualitetsprogram och *Nye P4:s* programplaner är även mer ambitiösa och konkreta.

Nyhetskrav 2: En kanal med norska och internationella nyheter
Kravet tar fasta på det som sägs i utlysningsskildringen pkt 3.9 om "i hvilken grad de søkerne presenterer planer for dekning av norske og internationale nyheter".

I första hand uppfylls kravet genom de dagliga nyhetssändningarna, som enligt de sökande, kommer att innehålla både norska och internationella nyheter. Vad gäller nyhetsorganisation och programplaner för bevakningen av de norska nyheterna hänvisas till den beskrivning, analys och slutsatser som gjordes i föregående avsnitt (Nyhetskrav 1). I det följande berörs därför enbart bevakningen av de internationella nyheterna.

Två utvärderingskriterier blir här aktuella. Dels planer vad gäller organisatorisk uppbyggnad i form av utrikeskorrespondenter, stringers, samarbetspartners osv, dels konkreta programplaner vad gäller den internationella nyhetsbevakningen.

Nye P4 har som redaktionellt mål att utrikesnyheterna skall uppgå till minst en fjärdedel. I ett europeiskt/nordiskt perspektiv är det varken en uppseendeväckande hög eller låg andel, utan så ganska ”normalt”. Utöver de dagliga nyhetssändningarna kommer kanalen även att ha ett fast utrikesmagasin (*Agenda*). Vidare anger *Nye P4* att de skall till sig knyta sex namngivna fast stationerade nyhetsjournalister i lika många internationella nyhetscentra (Köln, London, Paris, Prag/Berlin, Jerusalem, New York). För bevakningen av Sydamerika, Asien och Afrika kommer *Nye P4* att samarbeta med NOREA Mediemission.

Kanal 5 har inte slagit fast något redaktionellt mål i form av andelar för utrikesrapporteringen. Utöver de dagliga nyhetssändningarna finns i första hand som en del av morgonsändningarna varje vardag *Verden Rundt* som redovisar ”hva utenlandske aviser skriver om i dag – Politikk, kultur, den gode historie” och *Du store verden* som föregår *Nyhetsstimmen* och som tar upp ”reportasjer, kommentarer og kåserier fra medarbeidere i utlandet”. När det gäller de organisatoriska aspekterna avser *Kanal 5* att ”inngå faste avtaler med erfarne frilansjournalister, stringere, på sentrale steder verden over”.

Slutsats nyhetskrav 2: *Nye P4* och *Kanal 5* har båda planer för bevakningen av internationella nyheter. Jag finner dock att *Nye P4* är avsevärt mer precis när det gäller uppbyggnaden av nyhetsorganisationen och har mer konkreta programplaner.

Nyhetskrav 3: En kanal med en analytisk, kritisk och fördjupande nyhetsbevakning

Kravet tar fasta på det som sägs i utlysningsskildringen pkt 3.9 om ”i hvilken grad de søkerne presenterer planer for analytisk, kritisk og fördypende dekning” när det gäller nyhets- og aktualitetssändningarna.

Krav på analytiska, kritiska och fördjupande perspektiv i nyhets- och aktualitetsprogrammen är ett centralt public service-krav. Det är däremot svårt att enbart med utgångspunkt ifrån de sökandes programplaner, mål och visioner bedöma i vilken grad planerna för nyhetsverksamheten (eller verksamheten i stort) utmärks av ett analytiskt, kritiskt och fördjupande perspektiv, eftersom detta krav i första hand är riktat mot den journalistiska metoden och måluppfyllelsen avläses bäst där. Det som återstår att göra är att se hur omfattande och hur varierande denna typ av programgenrer och programinnehåll är i de sökandes programplaner.

Utgångspunkten är att de båda sökande följer de *utfästelser* som görs när det gäller redaktionell frihet och en självständig och oberoende nyhetsverksamhet

grundad på professionella nyhetsvärderingsprinciper. *Kanal 5* är medvetet om problemen och påpekar självt att deras planerade samarbete med ett ”resursnettverk med en rekke frivillige organisasjoner og fagmiljøer over hele landet” inte skall ”påvirke kanalens redaksjonelle frihet og uavhengighet”.

När det gäller konkreta programplaner finns det en viss skillnad mellan kanalerna. Hos *Kanal 5* särskiljs inte några nyhets- eller aktualitetsprogram med ett analytiskt, kritiskt och fördjupande perspektiv, utan den typen av perspektiv verkar ingå i det allmänna nyhetsutbudet. Det gäller i första hand, vad jag kan förstå, i *Nyhetstimmen*. Möjligen kan *Du store verden* räknas dit. *Nye P4* har däremot, vid sidan av sitt aktualitetsprogram, *Sytten Tretti*, två magasinsprogram med sådant fördjupande perspektiv, inrikesmagasinet *UKA* och utrikesmagasinet *Agenda*.

Slutsats nyhetskrav 3: *Nye P4* och *Kanal 5* kan båda enligt min mening i sina programplaner anses uppfylla kravet på att nyhets- och aktualitetssändningarna innehåller ett analyserande, kritiskt och fördjupande perspektiv. Även om en jämförelse när det gäller denna typ av krav är svår, finns det dock enligt min bedömning i detta avseende ett visst försteg för *Nye P4*, särskilt när det gäller konkreta programutfästelser.

Nyhetskrav 4: En kanal med nyheter på samiska

Kravet tar fasta på det som sägs i utlysningsdokumentet pkt 3.9 om ”i hvilken grad de søkerne presenterar planer for nyhetsutbud på samisk.”

Nye P4 planerar att ha två dagliga nyhetssändningar på samiska, riktade till den samiska befolkningen. Nyheter sänds även på prime-time och görs i samarbete med Kautokeiono Närradio.

Kanal 5 har sin sändning på samiska ”På samisk” varje vardag i slutet av programblocket mellan kl 18-24. *Kanal 5* har ingått ett förpliktigande samarbete med den samiska tidningen *Min Aigi*, med huvudkontor i Karasjok. Kanalen planerar att bygga upp en samisk nyhetsredaktion i samarbete med *Min Aigi*, som skall förse *Kanal 5* med nyhetssändningar på samiska.

Slutsats nyhetskrav 4: *Nye P4* och *Kanal 5* uppfyller båda de krav som ställs i detta avseende. De presenterar olika upplägg, men jag finner det inte meningsfullt att sätta den ene före den andre.

III Särskilda kulturkrav

Kultur 1: En kanal med tydlig kulturprofil

Kravet tar fasta på det som sägs i utlysningensdokumentets inledning till Pkt 3.8 att kanalen skall ha ”en tydlig kulturprofil”. Kravet kan ses ett grundkrav när det gäller kanalens kulturuppdrag.

Grunden för bedömningen av de sökandens programplaner när det gäller kulturuppdraget handlar om att kanalerna uppvisar en tydlig kulturprofil. Vilka bedömningskriterier som skall ligga till grund för att avgöra om de sökande uppfyller detta grundkrav kan diskuteras. Men när det gäller detta krav liksom tidigare krav tar jag min utgångspunkt i programplanernas omfattning, variation och bredd.

Nye P4 utbud av kulturinriktade program i sina förpliktigande programplaner kan beräknas till ca 16 timmar/vecka, medan en motsvarande beräkning för *Kanal 5* uppgår till ca 22 timmar/vecka. Det är svårt att avgöra om siffrorna är helt jämförbara, men enligt min uppfattning uppfyller båda kanalerna det kvantitativa kravet på att uppvisa en tydlig kulturprofil.

I båda kanalerna erbjuds ett förhållandevis brett och varierat programutbud med dagliga kulturnyhetsändningar, kulturmagasin, både smala och breda kulturprogram, recensioner och anmälningar, bevakning av olika kulturevenemang och musikfestivaler, kulturdebatt m.m. Till detta kommer programutbud som i vidare mening kan sägas vara del av ett kulturutbud, exempelvis barn- och ungdomsprogram, norsk musik på norska, program om natur och vetenskap m.m.

Slutsats kulturkrav 1: Enligt min mening uppfyller både *Nye P4* och *Kanal 5* grundkravet att vara radiokanaler med en tydlig kulturprofil.

Kulturkrav 2: En kanal med som bevakar och speglar mångfalden i norskt och internationellt kulturliv

Kravet tar fasta på det som sägs i utlysningensdokumentet pkt 3.8 att sändningarna skall ha en tydlig kulturprofil ”som reflekterar uttrycksmångfaldet i norsk og internasjonal kulturliv”. Till detta krav har jag även fört det som sägs i pkt 3.9 om att departementet i kultursändningarna särskilt kommer att värdera ”dek-ning av nasjonalt og internasjonal kulturliv”.

Kraven som ställs tar upp två olika aspekter av kulturbevakning. Dels speglingen av den mångfald av olika kulturyttringar som finns i samhället i form av musik, teater, konst m.m. Det innebär en bedömning av i vilken utsträckning kulturlivet i sina olika uttrycksformer så att säga direkt kommer fram i kanalens

programutbud. Dels en bedömning av den redaktionella bevakningen av olika kulturyttringar och kulturhändelser.

I det första fallet handlar det i första hand om en bedömning av omfattningen och bredden i de kontakter/samarbeten de båda sökande har med norskt och internationellt kulturliv. I det andra fallet handlar det om en bedömning av hur omfattande de förpliktande programplanerna är och vilken bredd och variation de kan uppvisa.

När det gäller de sökandes kontakter med norskt kulturliv har *Nye P4* ingått ett samarbetsavtal med *Norske Festivaler*, som är en paraply- och nätverksorganisation för olika norska kulturarrangörer. *Kanal 5* uppger att de bl a ingått intentionsavtal med *Norske Festivaler* och *Norsk Forfatterscentrum* samt inlett dialog med *Norsk Filminstitutt*.

När det gäller de sökandes programplaner anger *Nye P4* planer på fyra fasta dagliga sändningar med kulturnyheter, det dagliga kulurmagasinsprogrammet *Colosseum*, *Kulturverkstedet* (må-to), *Gratishaugen* (lö-sö), det etniska musikmagasinet *Kaleidoskopet*, debattprogrammet *Kulturombudet* och specialprogram för jazz och klassik musik.

Kanal 5:s programplaner är inte lika konkreta. I den programtablå som bifogas tas kulturbevakningen i första hand upp i magasinsprogrammet *Kultur* (må-fr) och som en del av programmet *Hva sker i dag?* (må-fr) under rubriken Dagens viktigste kulturbegebenheter samt olika musikmagasin.

När det gäller speglingen och bevakningen av det internationella kulturlivet sägs det inte mer i de båda sökandes programplaner än att det kommer att ingå som en del i den allmänna kulturbevakningen. *Nye P4* anger dock planer på att engagera (i tillägg till den fasta staben av utrikeskorrespondenter) internationella kulturkorrespondenter.

Slutsats kulturkrav 2: Både *Nye P4* och *Kanal 5* har betydande ambitioner när det gäller bevakningen av norskt kulturliv. *Kanal 5* lägger tonvikt vid nätverksuppbyggande och samarbetsavtal och presenterar mycket litet av konkreta programplaner, medan *Nye P4* både kan uppvisa samarbetsplaner och planer på ett mer konkret och varierat programutbud.

Kulturkrav 3: En kanal med bredd och variation i bevakningen av olika kulturgenrer

Kravet tar fasta på det som sägs i utlysningsskildokumentet pkt 3.9 om att departementet i kultursändningarna särskilt kommer att värdera "bredde og variation i dekning av ulike kultursjangrer".

Kravet avser enligt min mening både att programplanerna skall uppvisa bredd och variation (dvs olika programgenrer skall förekomma) när det gäller olika kulturgenrer (dvs att bevakningen skall gälla flera olika typer av kulturyttringar). Sett i ett mångfaldsperspektiv skall "många områden" bevakas på "många olika sätt".

Det är inte självklart vad som skall menas med kulturgenrer. Men om vi utgår ifrån vad man traditionellt brukar mena så handlar detta krav om att de sökandes programplaner skall uppvisa en bevakning av en viss kvantitativ omfattning när det gäller olika kulturgenrer som litteratur, teater, bildkonst, arkitektur, musik, film, opera, folkmusik m.m. och att denna bevakning skall utföras inom olika programgenrer (dvs uppvisa bredd och variation).

Nye P4 anger i sina programplaner explicit vilka och hur olika kulturgenrer skall bevakas. Man specificerar antalet verbalinslag när det gäller musik, bildkonst, teater och film, media, litteratur och historia och nämner i ett annat sammanhang att "i prinsippet skal alle kultursjanger finne sin plass i kanalen". Kanalen anger också de olika programgenrer som planeras för att bevaka de olika kulturgenrer: nyheter, analyser, recensioner, debatt, fördjupning, reportage, direktinslag från festivaler etc. (se även Kulturkrav 2)

Kanal 5 är (vad jag kan finna) inte lika explicit i antal inslag eller timmar när det gäller vilka olika kulturgenrer som skall bevakas än i det som sägs i förslaget till programtablå om inslag om "Dagens viktigaste kulturbegivenheter" och programmet *Kultur* – "Dagligt program om musikk, litteratur, film, teater, bildekunst, design og festivaler i Norge og utlandet". Med vilken bredd och med vilken variation (olika programgenrer) som kanalen planerar att bevaka de olika kulturgenrer framgår inte heller explicit mera än det som sägs om dessa båda program (se även Kulturkrav 2).

Slutsats kulturkrav 3: Det är svårt att bedöma *Kanal 5:s* programplaner när det gäller bredd och variation i bevakningen av olika kulturgenrer, eftersom underlaget både är oprecist och kortfattat. *Nye P4:s* programplaner är i detta avseende mera precisa.

Kulturkrav 4: En kanal med analytiska, kritiska och fördjupande perspektiv i bevakningen av olika kulturgenrer

Kravet tar fasta på det som sägs i utlysningssdokumentet pkt 3.9 om att departementet särskilt kommer att värdera kultursändningarna med utgångspunkt ifrån ”analytiske, kritiske og fordypende perspektiv i dekning av ulike kultursjangrer”.

Det är svårt (liksom när det gällde Kanalkrav 4 och Nyhetskrav 3) att bedöma om de sökandes programplaner uppfyller kraven, eftersom kraven mera är riktade mot den redaktionella och den journalistiska arbetsmetoden än på programmen.

Det innebär att bedömningen i första hand tar fasta på det som sägs om analytiska, kritiska och fördjupande perspektiv i kulturprogrammen. När det gäller kulturbevakningen anger *Nye P4* i sina programplaner olika program och olika programgenrer som innehåller analytiska, kritiska och fördjupande perspektiv (se Kulturkrav 2 och Kulturkrav 3). *Kanal 5* presenterar i dessa avseenden inte lika precisa och konkreta programplaner.

Slutsats kulturkrav 4: Även om underlaget är svårbedömt, uppfyller *Nye P4* enligt min mening de ställda kraven i större utsträckning än *Kanal 5*.

5. Sammanfattande bedömning

Jag har med utgångspunkt ifrån utlysningssdokumentet (pkt 3.8 och pkt 3.9) skiljt ut 13 olika koncessionskrav. En uppdelning har sedan gjorts i vad som kan kallas allmänna koncessionskrav och särskilda koncessionskrav. De allmänna koncessionskraven är sådana krav som i utlysningssdokumentet ställs på kanalen och kanalens programutbud i sin helhet; här kallade *kanalkrav*. De särskilda koncessionskraven är sådana krav som kan hänföras till särskilda programområden; här kallade *nyhetskrav* och *kulturkrav*.

Därefter har för vart och ett av de uppställda kraven de sökandes programplaner blivit föremål för beskrivning och analys. Beskrivningen och analysen har sedan legat till grund för min bedömning om och i vilken utsträckning de sökande kan anses ha uppfyllt de uppställda koncessionskraven. Bedömningen har utgått ifrån det som sägs i utlysningssdokumentet om att departementet vid tilldelningen av koncessionen ”primär vil legge vekt på om sökande har de mest omfattande, varierte og forpliktene planene”.

Jag har sammanfattningsvis kommit till följande slutsatser.

I Kanalkrav

Enligt min bedömning uppfyller *Nye P4:s* och *Kanal 5:s* programplaner koncessionens grundkrav. Båda radiokanalerna kan karaktäriseras som public service-kanaler med nyhetsprofil och kulturprofil (*kanalkrav 1*).

De uppfyller även grundkravet på ett programutbud med ett analyserande, kritiskt och fördjupande perspektiv (*kanalkrav 4*).

Nye P4 och *Kanal 5* har båda i sina programplaner ett brett utbud av olika ämnesområden och programgenrer och kan anses uppfylla de krav som ämnesmässigt och genremässigt ställs på programutbudet (*kanalkrav 2*) och kravet på att vara kanaler med program och musik för både smala och breda lyssnargrupper (*kanalkrav 3*). Jag finner dock att *Nye P4* i sina programplaner uppvisar ett bredare programutbud än *Kanal 5* både vad gäller ämnesområden och programgenrer.

Nye P4 och *Kanal 5* utlovar båda ett programutbud som bidrar till att stärka det norska språket, norsk musik och norsk kultur (*kanalkrav 5*). *Kanal 5:s* programplaner är mer kvantitativt omfattande, men oprecisa vad gäller programinnehåll och programgenrer. *Nye P4:s* programplaner är inte lika kvantitativt omfattande, men är mer varierande och precisa. Jag finner vid en samlad bedömning att *Nye P4* genom sin större variation och konkretion i dessa avseenden kan ställas något före *Kanal 5*.

II Nyhetskrav

Nye P4 och *Kanal 5* uppfyller grundkraven när det gäller nyhets- och aktualitetssändningar (*nyhetskrav 1*). Enligt min bedömning är *Nye P4:s* programplaner dock mer ambitiösa och precisa än *Kanal 5:s* och uppfyller även bättre kravet på att vara egenproducerade nyhets- och aktualitetsprogram.

Nye P4 och *Kanal 5* har båda planer för bevakningen av internationella nyheter (*nyhetskrav 2*). Jag finner dock *Nye P4:s* programplaner mer konkreta och avsevärt mer precisa när det gäller nyhetsorganisationens uppbyggnad.

Båda kanalerna kan anses uppfylla kravet på nyhets- och aktualitetssändningar med ett analyserande, kritiskt och fördjupande perspektiv, även om det enligt min bedömning finns ett visst försteg för *Nye P4*, särskilt när det gäller konkreta programutfästelser (*nyhetskrav 3*).

Nye P4 och *Kanal 5* uppfyller båda de krav som ställs när det gäller nyheter på samiska (*nyhetskrav 4*). De presenterar olika upplägg, men jag finner det inte meningsfullt att sätta den ene före den andre.

III Kulturkrav

Nye P4 och *Kanal 5* uppfyller enligt min bedömning grundkravet att vara radiokanaler med en tydlig kulturprofil (*kulturkrav 1*).

Båda kanalerna har betydande ambitioner när det gäller bevakningen av norskt kulturliv (*kulturkrav 2*). *Kanal 5* lägger tonvikt vid nätverksuppbyggande och samarbetsavtal, men presenterar mycket litet av konkreta programplaner, medan *Nye P4* både uppvisar samarbetsplaner och planer på ett konkret och varierat programutbud

Det är svårt att bedöma *Kanal 5:s* programplaner när det gäller bredd och variation i bevakningen av olika kulturgrenar, eftersom underlaget är oprecist och kortfattat. *Nye P4:s* planer är i detta avseende mera precisa (*kulturkrav 3*).

När det gäller kraven på ett programutbud med ett analyserande, kritiskt och fördjupande perspektiv (*kulturkrav 4*), har *Nye P4* enligt min bedömning ett visst försteg, särskilt när det gäller konkreta programutfästelser.

Sammanfattande slutsats om de sökandes programplaner

En samlad bedömning av de sökandes programplaner med utgångspunkt ifrån de här 13 uppställda koncessionskraven visar att *Nye P4* i större utsträckning än *Kanal 5* uppfyller de krav som ställs. *Kanal 5:s* programplaner är visserligen kvantitativt omfattande, men är knapphändiga och oprecisa både vad gäller programinnehåll och programgenrer. *Nye P4:s* programplaner är mer precisa och konkreta och uppvisar större bredd och variation vad gäller ämnesområden och programgenrer.